



Socialdepartementet

Stockholm den 31 maj 2015

## **RBU:s yttrande över promemorian Ett reformerat bilstöd (Ds 2015:9)**

Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar (RBU) är en organisation som främst inriktar sig på barn- och familjefrågor. Förbundets medlemmar är barn och ungdomar med funktionsnedsättning och deras familjer. Förbundet har ca 11 000 medlemmar. Förbundet, som grundades 1955, företräder familjer med barn och unga med cerebral pares (cp), flerfunktionshinder, kortväxthet, medfödd benskörhet (osteogenesis imperfecta, oi), muskelsjukdomar, plexus brachialis, Prader-Willis syndrom, ryggmärgsbräck, hydrocefalus och adhd.

### **RBU:s allmänna synpunkter på förslaget**

Utredarens uppdrag har varit att bedöma hur en mer ändamålsenlig och effektiv ordning för anpassningsbidraget kan åstadkommas. I uppdraget har ingått att pröva hur konkurrensen mellan företag som utför anpassningsåtgärder kan stärkas, överväga förändringar som skapar incitament för den enskilde att medverka till att medel för fordonsanpassning används så effektivt som möjligt och utreda möjligheten att skapa incitament för den bilstödsberättigade att välja ett från början delvis anpassat fordon.

RBU ställer sig positivt till dessa utgångspunkter. Att skapa förutsättningar för en sund ekonomi med bilstödsmedel är förstås i grunden bra för alla de människor som är i behov av bilstöd. Men samtidigt oroas vi över osäkerheten i det framtida utfallet av de föreslagna förändringarna. Fundamentet i bilstödet måste vara att den som har behov av en anpassad bil kan få denna på ett smidigt sätt och utan merkostnader varken vid inköp eller senare drift.

Utifrån dessa utgångspunkter ger vi i det följande våra synpunkter på några av förslagen.

### **9.3 Ett omfördelat stöd till inköp av bil**

Det är svårt att överblicka konsekvenserna av detta förslag. RBU vill dock framhålla att grundbidraget redan på den nivå som det har idag sällan ger täckning för den merkostnad som exempelvis en barnfamilj har för att köpa en anpassningsbar bil jämfört med att köpa en normal familjebil. Vi ser därför att en halvering av grundbidraget uppenbart riskerar att få negativa konsekvenser för många bilstödsberättigade.

### **9.4 Ett bättre bilval och färre eftermonteringar**

I anslutning till dessa förslag vill RBU framhålla barn- och familjeperspektivet. RBU har länge påtalat behovet av att vid anpassningar av bil för föräldrar till barn med funktionsnedsättning (grupp 5) fullt ut beakta hela familjens behov av en fungerande bil. För att uppnå en ändamålsenlig anpassning för familjer som har barn med rörelsehinder krävs att bilen fungerar för såväl föräldrar som samtliga barn i familjen. Vi har sett exempel på anpassningar där en större bil av typen familjebuss anpassas så att den endast kan användas av en förälder tillsammans med barnet med rörelsehinder. Att återställa bilens möjligheter till fler sittplatser för passagerare har inte ansetts rymmas inom ramen för anpassningen, vilket i praktiken har gjort bilen obrukbar för hela familjen. Detta är bara ett exempel på hur ett stelt regelverk kan stjälpa snarare än hjälpa. Grunden för ett bra bilstöd till familjer som har barn med rörelsehinder är självklart att anpassningar av bil görs på ett sätt som gör bilen praktiskt användbar för hela familjen. RBU efterlyser en analys av hur bilstödet fungerar utifrån ett barn- och familjeperspektiv. Dessutom bör det i författningstext fastslås att hela familjens behov ska beaktas vid anpassningar som görs inom bilstödets grupp 5.

### **9.5 Konkurrens inom fordonsanpassning**

RBU är i grunden positivt till en sund konkurrens som medför att medel för bilstöd används på ett ansvarsfullt sätt. Vi känner dock en stor tveksamhet till hur utredarens förslag i denna del kan komma att fungera i praktiken. För den enskilde som söker och beviljas bilstöd är det helt avgörande att kunna få en bra anpassning av bilen utan krångel. I detta ligger att kunna få en anpassning utförd av den som har expertis på vissa tekniska lösningar, att kunna få anpassningen utförd inom ett rimligt geografiskt avstånd från hemmet och att anpassningen utförs av någon som kan ta ansvar för hleheten. Vi är därför oroliga för att iveren att öka konkurrensen kan få negativa konsekvenser för den enskilde bildstödsberättigade.

### **9.7 Ett uppdrag till ansvarig transportmyndighet när det gäller bilstöd**

I anslutning till detta förslag vill RBU framhålla den verksamhet som idag bedrivs vid Mobilitetscenter. Mobilitetscenter startade som ett arvsfondsprojekt 2002. Bakom projektet stod RBU tillsammans med övriga rörelsehinderorganisationer. Målsättningen var att bygga upp ”konsumentupplysning” avseende bilanpassning. Verksamheten skulle vara oberoende och ge

den enskilde en sammanhållen, professionell rådgivning om bilval och utprovning av anpassning, utredning om körlämplighet mm som komplement till de uppgifter dåvarande Vägverket hade. Mobilitetscenters arbetsterapeuter hade särskild kompetens inom såväl trafikmedicin och funktionsnedsättning som bilanpassning.

2005 var verksamheten etablerad och projektiden avslutades. Arvsfonden hade villkorat projektet med att fortlevnaden efter projektiden skulle säkerställas. Det övervägdes att Mobilitetscenter skulle tas över av dåvarande Vägverket. Då var det emellertid inte förenligt med deras myndighetsuppdrag. Istället bildade förbunden en ekonomisk förening som är den driftsform som fortfarande tillämpas. Idag är Västra Götalandsregionen, avseende bl a körlämplighetsbedömningar, och Försäkringskassan, bl a avseende anpassningsbehov, Mobilitetscenters största kunder.

Bilstödsutredningen Mobil med bil (SOU 2005:26) menade att särskilda kompetenscentra med samlad kompetens kring bilstödshantering borde övervägas. Mobilitetscenter lyftes fram som ett gott exempel och sådana centra skulle eventuellt kunna upprättas på ett antal platser i landet.

I denna promemoria konstateras att det idag ges ett visst stöd till den försäkrade i valet av bil men stödet är inte författningsreglerat och ingen myndighet är ansvarig. Mobilitetscenter bedöms ha motsvarande kompetens som Trafikverket. Mobilitetscenter har dessutom ergonomisk kompetens och testutrustning. Utredningen föreslår att en myndighet ska lämna underlag till Försäkringskassan för bedömning av anpassningsbehovet. Detta är en av de tjänster Mobilitetscenter idag tillhandahåller efter upphandling. Utredningen föreslår också att en transportmyndighet ska få i uppgift att tillhandahålla stöd för tillämpning av regelverket, utföra funktionskontroller m m. I uppgifterna skall ingå att ge stöd både till enskilda och Försäkringskassan. Enligt utredningens konsekvensbeskrivning kommer berörd transportmyndighets verksamhet på området att utökas och utgifterna öka med 3 miljoner kronor. I bilstödsförordningen (2010:1745) 4 § anges att vid bedömning av behovet av anpassning ska Trafikverket eller annan med motsvarande kompetens höras om det inte är uppenbart obehövligt. För detta ersätts Trafikverket av Försäkringskassan eftersom det inte ingår i myndighetsutövningen. Trafikverket kommer om förslaget genomförs, att behöva öka sin kompetens.

Utredaren har inte samrått med Mobilitetscenter. Inte heller har utredningsförslagets konsekvenser för Mobilitetscenter belysts.

RBU anser att det är bra med ett samlat myndighetsansvar i likhet med vad som föreslås i promemorian. Den myndighet som ansvarar för stöd riktat till den försäkrade måste emellertid inte själv utföra arbetet.

RBU anser att den sammanhålla, opartiska hanteringen av bil- och körkortsförfrågningar utifrån brukarens perspektiv, som Mobilitetscenter tillhandahåller måste säkerställas och spridas över landet.

## **9.8 Ökade möjligheter till körträning**

RBU tillstyrker förslaget om ökade möjligheter till körträning. Inte minst för unga människor med obefintlig erfarenhet av att köra bil med anpassning är det av stor betydelse att få träna och testa anpassningar i en professionell miljö.

## **9.9 Funktionskontroller**

RBU tillstyrker förslaget om funktionskontroller. Vi ställer oss dock tveksamma till nyttan med att införa en straffavgift för den som inte medverkar till att funktionskontrollen kan utföras. Vi är övertygade om att de flesta som har fått en bilanpassning, som inte är alltför enkel, har ett intresse av att få en funktionskontroll genomförd. Här finns det återigen skäl att peka på den verksamhet som finns vid Mobilitetscenter. Vi vill se den utbyggd så att den kan ge service åt bilstödsberättigade i hela landet.

För Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar

Agnetha Vikenger  
Förbundsordförande

Henrik Petrén  
Generalsekreterare